

Apunts impetuosos sobre la baixa natalitat

Constato com la baixa natalitat de la societat catalana és una qüestió importantíssima que no mereix a penes cap debat públic. La revista *National Geographic* en parlava tant de la demografia com dels moviments migratoris en un número recent i situava el problema amb una claredat meridiana. Una mica insidiosa i tot.

Les causes són complexes i no pretenc exhaurir-les. D'entrada, la manera de viure de les dones del nostre país ha canviat brutalment en només quatre generacions. Diria que més i tot que la dels homes.

Així haurem passat d'unes rebesàvies extraordinàriament fèrtils, que podien arribar a tenir fins a deu o dotze fills amb naturalitat, perquè procrear era útil i servia per crear riquesa a les cases i les famílies, fins a les padrires que, per causa del conflicte fortíssim de la guerra i la pollosa postguerra, van procrear molt menys: una família amb tres fills ja era nombrosa. Finalment, hem arribat a les nostres mares que ja tingueren la parelleta de manera normalíssima. Les filles de les nostres mares ja no en tenen sinó un i tot sovint són mares a una edat força avançada perquè han de bregar per entrar en el món laboral, que viuen com un alliberament. Aquestes nétes de les repadrines, de tant en tant, han de fer-se tractament d'inseminació artificial perquè volen tenir fills a una edat biològicament molt avançada. Posem que sigui al voltant dels quaranta anys després de fer una carrera laboral completa i assentada del tot.

La llibertat sexual de les nétes d'aquelles obscures repadrines fèrtils és molt més alta, però em demano: hi ha llibertat més alta que la de tenir fills d'ulls brillants i de paraula raonable?

El discurs de la fertilitat ha estat només assumida, entre nosaltres, per l'Opus Dei i per la dreta més cavernícola i més adinerada. Per què? Com és que només n'hem fet conyeta o acudits fàcils quan és ben visible que una societat sense fills és una societat acabada, extenuada?

Però quines causes té que hàgim passat, en només tres generacions, de tenir deu fills a no tenir-ne cap, o a penes un de sol? Hem passat a la baixa de natalitat més brutal de la nostra història. La revista *National Geographic* posava les dades sobre la taula: Catalunya té la natalitat més baixa del món, junt amb Corea del Nord.

de caràcter econòmic, altres de mentalitat, d'altres, d'estil de vida. I altres que es refereixen a la influència de la dictadura franquista i la guerra que l'oligarquia de dretes pures, refractàries i dures va provocar. I hi ha altres factors que en diríem fets intangibles, per exemple, les parelles anteposen la seva llibertat personal de viatjar o de viure sense lligasses o compromisos filials al fet d'infantar fills. Les parelles no volen complicacions i els fills, en la societat moderna, no tenen cap paper clar.

Més encara: quan es viuen èpoques de prosperitat econòmica, l'axioma diu que els joves es casen més prompte i tenen més fills. Ara bé, l'estil de viure d'ara comporta l'allargament de l'adolescència i els casaments cada cop més reculats en el temps vital. Cosa que dificulta encara més el fet de tenir fills.

Però tornem a les causes remotes: les guerres i llur desesperació poden arribar a tenir efectes fins a dues generacions després de produir-se. No fa cap gràcia reconèixer que tota la generació que eren infants quan es va produir la guerra civil —la dels nostres pares— va perdre la il·lusió de portar fills al món perquè, amb la colla de desgràcies i tragèdies que van viure, no els agradava gens el món que havien creat els vencedors. Mentre a Europa hi havia la il·lusió de la victòria, ací, a Catalunya, hi hagué la desil·lusió amarga de la derrota i l'oblit de tots els ideals d'una generació que va ser passada per la picota. No ho he llegit enlloc però em sembla que la guerra civil i la dictadura franquista van ser una de les causes de la baixa demografia dels catalans ni que només fos per la mort dels homes en el front de guerra, l'exili o per la destrucció de moltíssimes famílies que ja no retrobaren la pau necessària per reemprendre la vida amb alegria. Les dictadures castren i capolen no només en un sentit figurat sinó també en un sentit real i concret.

ANDREU LONCÀ

7-5-00